

Previziunile experților privind riscurile psihosociale emergente legate de securitatea și sănătatea în muncă (SSM)

Schimbările majore din lumea muncii antrenează noi provocări pentru securitatea și sănătatea lucrătorilor. Aceste schimbări sunt la originea riscurilor psihosociale emergente. Astfel de riscuri, care sunt legate de modul de concepere, organizare și conducere a muncii, precum și de contextul economic și social al muncii, cauzează creșterea nivelului de stres și pot conduce la deteriorarea gravă a stării de sănătate fizică și mentală. În anul 2005, peste 20 % dintre lucrătorii din cele 25 de state membre ale Uniunii Europene considerau că sănătatea lor se află în pericol din cauza stresului legat de muncă⁽¹⁾. În anul 2002, costul economic anual al stresului de origine profesională din UE-15 era estimat la 20 000 milioane EUR⁽²⁾.

Identificarea riscurilor emergente

Strategia comunitară 2002-2006⁽³⁾ a solicitat Agenției Europene pentru Securitate și Sănătate în Muncă să „înființeze un observator al riscurilor” pentru a „anticipa riscurile noi și emergente”. Pentru a răspunde acestor obiective, Observatorul European al Riscurilor a încredințat unor experți sarcina de a efectua anchete, prin intermediul metodei Delphi. Prin această metodă, rezultatele unei serii precedente de întrebări sunt trimise experților pentru a fi supuse unei noi evaluări, până când se ajunge la un consens. Rezultatele anchetelor au fost completate prin analiza cercetărilor științifice privind principalele subiecte identificate de experți. În acest mod, riscurile emergente la locul de muncă pot fi identificate din timp și se pot adopta măsurile de prevenire corespunzătoare.

Previziunile referitoare la riscurile psihosociale reflectă opiniile experților în domeniu, care au efectuat trei anchete bazate pe chestionare, în 2003 și 2004. Experții, care reprezentau 13 state membre ale UE, SUA și Organizația Internațională a Muncii, aveau cel puțin cinci ani de experiență în domeniul riscurilor psihosociale, majoritatea lucrând în domeniu

cercetării psihologice. A fost studiată documentația disponibilă pentru a explora și mai profund principalele riscuri emergente identificate în previziuni în ceea ce privește răspândirea acestora, efectele asupra securității și sănătății, posibilele măsuri de prevenire și nevoia efectuării unor cercetări viitoare.

Ce sunt riscurile emergente?

Un „risc emergent pentru SSM” este orice risc care este atât **nou**, cât și **în creștere**.

Nou înseamnă că:

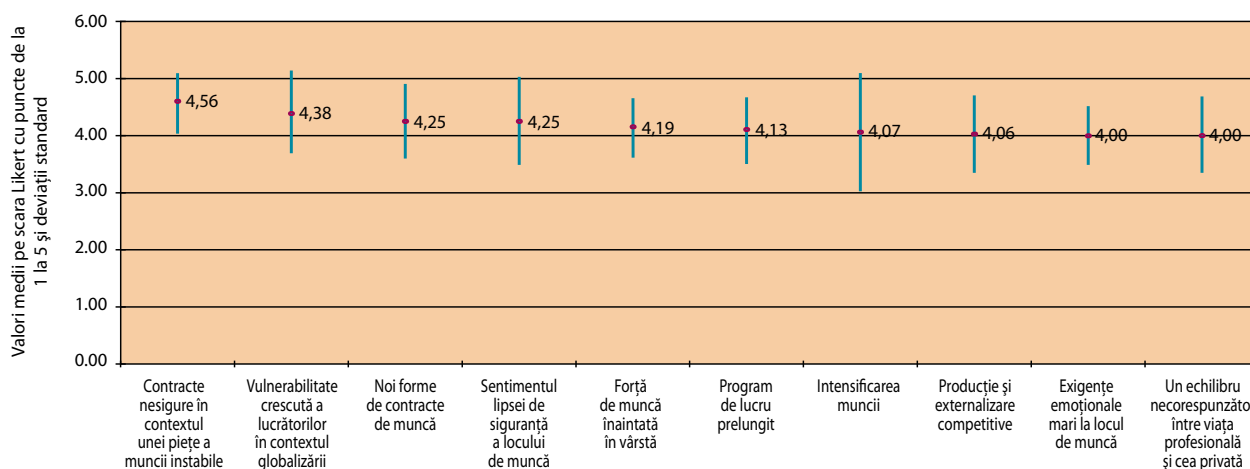
- riscul era inexistent înainte și că este cauzat de noi procese, noi tehnologii, noi tipuri de locuri de muncă sau de schimbări sociale ori organizaționale sau
- o problemă foarte veche este considerată acum ca fiind un risc, datorită unor noi cunoștințe științifice sau unei schimbări în percepția publică.

Riscul este **în creștere** dacă:

- numărul de pericole care contribuie la risc este în creștere sau
- probabilitatea expunerii la pericole este în creștere sau
- efectele pericolelor asupra sănătății lucrătorilor se agravează.

Riscuri psihosociale emergente

Anchetele și studiile bibliografice dezvăluie că riscurile psihosociale emergente pentru SSM sunt adesea rezultatul unor schimbări tehnice sau organizaționale.

Cele mai importante 10 riscuri psihosociale emergente identificate în cadrul studiului

(NB: VM > 4: risc despre care se consideră cu convingere că este emergent; 3,25 < VM ≤ 4: risc despre care se consideră că este emergent)

(1) Fundația Europeană pentru Îmbunătățirea Condițiilor Viață și de Muncă, A patra anchetă privind condițiile de muncă din Europa, Oficiul pentru Publicații Oficiale ale Comunităților Europene, Luxemburg, 2007 (<http://www.eurofound.europa.eu/ewco/surveys/EWCS2005/index.htm>).

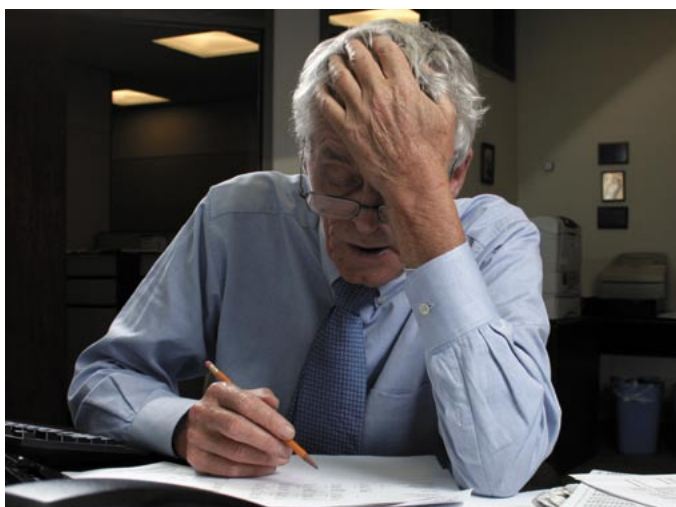
(2) Comisia Europeană, Guidance on work-related stress — Spice of life or kiss of death? (Ghid privind stresul legat de muncă – Sarea și piperul vieții sau sărutul morții?), Oficiul pentru Publicații Oficiale ale Comunităților Europene, Luxemburg, 2002 (http://ec.europa.eu/employment_social/publications/2002/ke4502361_en.html).

(3) „Adaptarea la schimbările din muncă și societate: o nouă strategie comunitară în domeniul securității și sănătății la locul de muncă 2002-2006”, COM(2002) 118 final.

Schimbările socioeconomice, demografice și politice, inclusiv fenomenul actual al „globalizării”, sunt, de asemenea, factori semnificativi. Primele 10 riscuri psihosociale emergente identificate de experți pot fi grupate în următoarele cinci domenii.

1. Noi forme de contracte de muncă și nesiguranța locurilor de muncă

Utilizarea unor contracte de muncă nesigure, împreună cu tendința spre o producție competitivă (producerea de bunuri și servicii cu mai puține pierderi) și spre externalizare (recurgerea la organizații externe pentru efectuarea muncii), pot afecta sănătatea și securitatea lucrătorilor. Muncitorii angajați în cadrul unor contracte nesigure tind să efectueze lucrările cele mai periculoase, să lucreze în condiții mai precare și să primească mai puțină instruire în domeniul SSM. Munca în cadrul unei piețe a muncii instabile poate da naștere unor sentimente de nesiguranță a locurilor de muncă și poate conduce la creșterea stresului legat de muncă.

2. Forța de muncă înaintată în vârstă

O consecință a îmbătrânirii populației și a pensionării la vârste înaintate este faptul că forța de muncă din Europa este mai bătrână. Conform experților care au participat la previziuni, lucrătorii în vârstă sunt mai vulnerabili decât cei tineri la pericolele rezultate din condițiile de muncă necorespunzătoare. Mai mult, neasigurarea posibilității de formare continuă lucrătorilor în vârstă contribuie, de asemenea, la creșterea solicitărilor mentale și emoționale asupra acestora. Toate acestea pot afecta sănătatea și pot conduce la creșterea riscului de accidentare în muncă. Pentru a promova munca sănătoasă și sigură pe parcursul unei vieți profesionale prelungite, trebuie asigurate condiții bune de lucru, adaptate la nevoile fiecărui angajat în parte, inclusiv la cele ale lucrătorilor în vârstă.

3. Intensificarea muncii

Numeroși lucrători gestionează cantități de informații din ce în ce mai mari și trebuie să facă față unui volum mai mare de muncă și unor presiuni mai mari la locul de muncă. Unii lucrători, în special cei angajați cu forme noi de angajare sau în domenii extrem de competitive, tind să se simtă

mai puțin siguri. De exemplu, acestor lucrători ar putea să le fie teamă de evaluarea mai îndepărtată a eficienței și rezultatelor lor, tinzând astfel să muncească mai multe ore pentru a-și finaliza sarcinile. Uneori, este posibil ca aceștia să nu fie compensați pentru volumul de muncă mărit sau să nu primească sprijinul social necesar pentru a-l efectua. Un volum de muncă mai mare și un număr mai mare de solicitări impuse unui număr mai mic de lucrători ar putea conduce la o creștere a stresului legat de muncă și ar putea afecta sănătatea și securitatea lucrătorilor.

4. Exigențe emoționale puternice în muncă

Această problemă nu este nouă, dar presupune o mare preocupare, în special în sectoarele aflate în expansiune și din ce în ce mai competitive ale asistenței medicale și serviciilor. Hărțuirea în muncă este identificată de experți ca fiind un factor care contribuie la creșterea exigențelor emoționale pentru lucrători. Problemele cauzate de violența și hărțuirea în muncă pot afecta toate ocupațiile și sectoarele de activitate. Atât pentru victime, cât și pentru martori, violența și hărțuirea au ca efect stresul și pot cauza afectarea gravă a stării de sănătate, atât mentală, cât și fizică.

5. Un echilibru necorespunzător între viața profesională și cea privată

Problemele de la locul de muncă se pot răsfra și asupra vieții private a unei persoane. Munca nesigură, volumul mare de lucru și programele de lucru variabile sau imprevizibile, în special când angajatul nu are posibilitatea de a le adapta la nevoile sale personale, pot conduce la apariția unui conflict între cerințele din viața profesională și cele din viața privată. Rezultatul este un echilibru necorespunzător între viața profesională și cea privată, care are un efect dăunător asupra stării de bine a lucrătorilor.

Mai multe informații

Previziunile experților privind riscurile psihosociale constituie unul din cele patru rapoarte privind riscurile emergente, pregătite de Observatorul European al Riscurilor. Celelalte rapoarte se referă la riscurile fizice, biologice și chimice.

Raportul complet, *Previziunile experților privind riscurile psihosociale emergente legate de securitatea și sănătatea în muncă*, este disponibil la:

http://riskobservatory.osha.europa.eu/risks/forecasts/psychosocial_risks

Toate informațiile publicate de Observatorul European al Riscurilor sunt disponibile la: <http://riskobservatory.osha.europa.eu>

Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă

Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao

Tel. (+ 34) 94 479 43 60, Fax (+ 34) 94 479 43 83

E-mail: information@osha.europa.eu

